

ETSINTÄKUULUTETTUNA J. V. SNELLMAN
-KULTTUURIKASVATUSPROJEKTI

Kuopion kulttuuritoimi
Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu
2006

Sisällys

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –hanke

Tavoitteet

Tiedotteita

Draamatapahtuman aikataulu

Käsikirjoitus

Arviointia

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu

Kultu-työryhmä on Kuopion kulttuurilaitoksista koottu kulttuurikasvatustyöryhmä, joka toimii Kuopion kaupungin kulttuuritoimen johtoryhmän alaisuudessa. Työryhmään kuuluvat Jonna Forsman (puheenjohtaja, Kuopion kulttuurihistoriallinen museo), Marianna Huttunen (Kuopion taidemuseo), Marita Jama (Kuopion kaupunginteatteri), Marja Tiittanen-Savolainen (Kuopion kaupunginkirjasto) ja Anna Vilkuna (VB-valokuvakeskus).

Kulttuurikasvatustyöryhmän toiminta liittyy Kuopion kulttuuristrategian tavoitteisiin, joita ovat kaupungin vetovoimaisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä toimintaympäristön kehittäminen. Työryhmän ydintehtävänä on kehittää yleisökasvatusta Kuopion kulttuurilaitoksissa. Kulttuurilaitokset myös kytkevät oman toimintansa osaksi kulttuurikasvatustyötä. Yhteistyökumppaneina ja kohderyiminä ovat kulttuurilaitosten erilaiset yleisöt: eri oppilaitokset ja koulut, päiväkodit, maahanmuuttajat, toiminta- ja päiväkeskusten asiakkaat ym. Kulttuurikasvatustoimintaa kehitetään myös erilaisen yhteistyön avulla ja ostamalla asiantuntijapalveluita.

Kultun suunnitteleman kulloisenkin kulttuurikasvatusprojektin näkökulma määrittää kohderyhmän. Kouluille suunnatuissa projekteissa huomioidaan myös koulun opetussuunnitelma, jotta projekti tukee mahdollisimman pitkälle koulun opetusta. Kultu-työryhmä pyrkii toteuttamaan yhden laajemman projektin lukuvuodessa kulttuurilaitosten olemassa olevien näyttelyiden tai sisältötarjonnan pohjalta. Projekti palvelee näin myös kulttuurilaitosten omia strategioita ja tavoitteita.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –hanke

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu sai syksyllä 2004 J. V. Snellman 200 vuotta Kuopion paikallistoimikunnalta 6210 euroa Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatushankkeen toteuttamista varten, mm. palkkoihin, koulutukseen, dokumentointiin ja taustatutkimukseen.

Kultu järjesti 24.-25.9. ja 8.-9.10.2005 koulutuksen draamapedagogiikan käytöstä kulttuurikasvatuksessa J. V. Snellman 200 vuotta Kuopion paikallistoimikunnalta saadulla rahoituksella. Kouluttajana toimi kuopiolainen teatteri-ilmaisun opettaja Risto Tarkiainen. Koulutukseen osallistui yhdeksän Kuopion kaupungin perusopetuksen aineenopettajaa ja viisi kulttuurilaitosten henkilöä. Koulutuksesta tiedotettiin sähköpostitse historian, äidinkielen ja kuvataiteen opettajille keväällä 2005 ja nopeimmin ilmoittautuneet pääsivät osallistumaan. Kulttuurikasvatushankkeessa mukana olevat koulut valikoituivat draamakoulutukseen osallistuneiden opettajien kautta. Koulutuksen aikana luoduista ”draama-aihioista” lähti muotoutumaan varsinainen Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatushankkeen draama-osio.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatushankkeen draama-osion käsikirjoituksesta vastasi Kuopion kaupunginteatterin dramaturgi ja kulttuurikasvatustyöryhmän jäsen Marita Jama. Käsikirjoitus pohjautui kulttuurikasvatustyöryhmän keräämään ja kirjoittamaan taustamateriaaliin (Snellmanin patsas, koulu, kasvatus, perhe-elämä, yhteiskunnalliset aatteet). Draamassa

esiintyneiden roolihenkilöiden puvustuksesta ja rekvisiitasta vastasi kaupunginteatterin puvustamo (Pirkko Jokela ja Taina Komulainen).

Kuopion kaupungin mediakeskus videoi ja editoi (Raimo Pesonen) ja kulttuurihistoriallisen museon valokuvaaja (Kari Jämsén) kuvasi Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –draaman.

Kulttuurikasvatushankkeeseen liittyvien käytännön asioiden ja draaman yhden roolin hoitamista varten Kuopion korttelimuseon museoassistentti Jonna Forsman työskenteli hankkeessa huhtikuun 2006. Siksi ajaksi Forsmanin tilalle palkattiin sijainen. Kulttuurikasvatustyöryhmä palkkasi teatteri-ilmaisunopettaja Risto Tarkiaisen Snellmanin roolia varten ja rouva Snellmanin roolista vastasi Minna Canthin koulun musiikinopettaja Marianne Liimatainen, jonka sijaisen kustansi kohdeapurahallaan Kultu. Kultu palkkasi myös kaksi ilmaisutaidon opiskelija-abituriienttia (Heidi Pyykönen ja Elisa Miettinen) hoitamaan piikojen rooleja kolmeksi päiväksi. Muut (Marianna Huttunen, Marja Tiittanen-Savolainen ja Jonna Holopainen) hoitivat draamaroolinsa oman virkatyönsä/työharjoittelunsa ohella.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –draamasta tiedotettiin paikallisiin tiedotusvälineisiin sekä kulttuurilaitoksille ja mukana oleville kouluille.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –draama tapahtui kolmessa paikassa. Draama alkoi tapahtumalla Snellmanin puistossa patsaan juurella, josta oppilaat siirtyivät Snellmanin koulun pihalle. Lupa käyttää koulun piha-aluetta varmistettiin ensin koulun rehtorilta ja draaman aloitus sovitettiin koulun välituntien mukaan. Koulun pihalta siirryttiin Snellmanin kotimuseoon, joka oli rauhoitettu muilta kävijäryhmiltä draaman ajaksi (kaksi viikkoa).

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu (Forsman, Huttunen, Jama ja Vilkuna) teki 17.3.2006 opintomatkan Helsinkiin, jonka tarkoituksena oli saada lisätietoa ja virikettä Snellmanista J. V. Snellman 200 vuotta –juhlahankkeen pääsihteeri Raimo Savolaiselta ja Snellmania käsittelevistä näyttelyistä.

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu Opintomatka Helsinkiin 17.3.2006

Ohjelma:

8.20 Lento Kuopio-Helsinki

9.10 Siirtyminen Helsinki-Vantaan lentoasemalta Helsinkiin

10.00 J. V. Snellman 200 vuotta –juhlahankkeen pääsihteeri Raimo Savolaisen tapaaminen Valtioneuvoston linnassa ja rakennuksen esittelykierros

11.15 Kansalliskirjaston Gallerian J. V. Snellman –eurooppalainen ajattelijan –näyttelyyn tutustuminen, opastus Raimo Savolainen

12.30 Lounas Valtioneuvoston linnan ravintolassa

13.15 Suomen Pankin rahamuseon Snellman ja Suomen markka –näyttelyyn tutustuminen, opastus Raimo Savolainen

14.00 Kansallisarkiston J. V. Snellman –valtiomies ja ihminen –näyttelyyn tutustuminen, opastus
Pertti Hakala ja Raimo Savolainen

15.30 Siirtyminen Helsinki-Vantaan lentoasemalle

17.00 Lento Helsinki-Kuopio

18.20 Kuopio

Tavoitteet

Kulttuurikasvatusprojektin tavoitteena oli perehdyttää kokemuksellisin ja draaman avulla osallistavin keinoin Kuopion 7. luokkalaisia koululaisia J. V. Snellmaniin ja hänen elämäntyöhönsä. J. V. Snellmanin syntymästä tulee kuluneeksi 200 vuotta vuonna 2006 ja Kuopiossa juhlitaan kaupungissa vuosina 1843-49 asunutta kansallista herättäjää monin eri tavoin.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojekti ei keskittynyt esittelemään Snellmania vain henkilönä, vaan hänet ja hänen ajatuksensa liitettiin laajempaan kontekstiin, esim. ajan kouluoloihin, koulutus- ja kansansivistyskysymyksiin, perhe- ja säätyläiselämään, yhteiskunnallisiin teemoihin, sensuuriin ja Snellmanin lehtimiestyöhön. Teemat tuotiin esille erilaisten harjoitusten ja draamamenetelmien avulla.

Kulttuurikasvatusprojekti oli lähtökohdaltaan opetusta eheyttävä. Se integroitiin eri oppiaineisiin; historiaan, äidinkielen, kuvataiteeseen ja musiikkiin sekä siihen liittyi myös aihekokonaisuuksia kuten kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys sekä viestintä ja mediataito. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä. Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt liittyvät useisiin oppiaineisiin.

Kuopion perusopetuksen opetussuunnitelman opetusta eheyttävän kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden tavoitteina on mm., että oppilas oppii tuntemaan ja arvostamaan omaa, paikallista ja suomalaista kulttuuria sekä muita kulttuureja ja kansoja, ymmärtämään, että ihminen on kulttuurinsa tuote (sidottu aikaan, paikkaan ja historiaan), havaitsemaan ajan kulumisen ympäristössä ja ymmärtämään kulttuuristen ilmiöiden sijoittumisen eri aikakausiin (kulttuurikerrostumat), sekä lähestymään kulttuuriperintöä taidekasvatuksen eri menetelmillä ja käyttämään kulttuuripalveluja itsenäisesti.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojekti suunniteltiin erityisesti perusopetuksen 7. luokkalaisille. 7. luokan historian opetuksen pääpaino on Suomen ja maailman historiassa 1800- ja 1900-luvuilla. Yhtenä kokonaisuutena on elämää 1800-luvun Suomessa ja kansallisuusaate, jossa kiinnitetään huomiota mm. arjen historiaan eri elinpiireissä sääty-yhteiskunnassa, Kuopion kaupungin kehitykseen 1800-luvulla, kulttuuriin kansallisuusaatteen heijastajana sekä jonkin kuopiolaisen merkkihenkilön henkilöhistoriaan (esim. Snellman, Canth, Jotuni).

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojekti oli prosessi, joka alkoi eri oppiaineissa ennakkovalmisteluilla koulussa ja päättyi jatkotyöskentelyyn koulussa. Ennako- ja

jatkotyöskentelystä vastasi projektissa mukana oleva kunkin aineen opettaja. Varsinainen draamapedagoginen oppimistapahtuma oli siis vain osa kulttuurikasvatusprojektia. Esim. historiassa käsiteltiin Suomea ja Kuopiota Snellmanin aikana, sääty-yhteiskuntaa, kouluoloja, äidinkiessä sensuuri-käsitettä ja mediaa ja musiikissa ajankohtaan liittyvää musiikkia. Oppilaat roolitettiin yläalkeiskoulun poikaoppilaan rooliin jo koulussa. Henkilöiden nimet ym. taustatiedot saatiin Kuopion triviaalikoulun oppilasluettelosta, joten oppilaat olivat autenttisissa rooleissa. Jokainen sai ruotsinkielisen roolikortin, jossa oli poikaoppilaan nimi, syntymäaika, kotipaikka, isän nimi ja ammatti. Jälkityöskentelyssä (ainekirjoitus) oppilaat käyttivät hyväksi pedagogisesta draamasta saamaansa tietoa.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojektin draamapedagoginen oppimistapahtuma perustui oppijan eläytymiseen ja tekemällä oppimiseen sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Draama perustuu ihmisen kykyyn kuvitella olevansa joku muu tai jotain muuta. Kuvittelun, eläytymisen ja roolinoton myötä oppija voi tutkia, miten ihmiset käyttäytyvät erilaisissa oloissa nyt ja eri aikoina ja erilaisissa yhteiskunnissa. Roolityöskentelyn kautta oppija saa tunnekokemuksen, joka edesauttaa ymmärtämistä ja oppimista. Pedagogisen draaman teho opetusmenetelmänä perustuu siihen, että kun oppijat samastuvat ja eläytyvät aktiivisesti kuviteltuihin rooleihin ja tilanteisiin draamaprosessissa, he voivat oppia tutkimaan asioita, tapahtumia ja asioiden välisiä suhteita. Pedagoginen draama perustuu aina faktoihin, vaikka konteksti ja miljöo olisivatkin mielikuvituksessa luotuja.

Kulttuurikasvatusprojektin draamapedagogisessa oppimistapahtumassa käytettiin erilaisia draaman keinoja; mm. roolin otto, toiminta ja kertominen, symbolit, tilannekuvat, äänimaisema, asiantuntija roolissa, väittely, hiljentyminen ja kuuntelu. Yhteinen draamasopimus tehtiin Tuomiokirkon edessä, Snellmaninpuistossa, kun ”Snellmanin ajan yläalkeiskoulun lehtori” saapui paikalle ja ilmoitti olevansa ko. roolissa ja oppilaiden olevan Snellmanin ajan oppilaiden rooleissa. Oppilaat olivat aktiivisina mukana tilanteissa omassa roolissaan koko draamatarinan ajan. Roolihahmosta luovuttiin tarinan päättyessä. Oppilaat pääsivät eläytymään Snellmanin aikaan roolissa, jolloin tilanteet eivät olleet henkilökohtaisia oppilaille vaan hänen roolihenkilölleen. Tämä loi turvallisen ilmapiirin. Draamatarina päätettiin koulussa tapahtuvaan keskusteluun ja purkuun, jolloin mahdolliset epäselvyydet ja väärinymmärrykset voitiin tarkistaa.

Draaman ohjaaja oli oppilaiden mukana koko draamatarinan ajan. Ohjausvastuu vaihteli tilanteen ja käsikirjoitetun roolin mukaan. Oppilasryhmä oli mukana draamatarinassa oman opettajansa vastuulla ja valvonnassa, mutta opettaja ei ollut ohjaavassa tehtävässä. Oppimisympäristöinä olivat autenttiset, historialliset miljööt, joissa eläytyminen on helpompaa kuin luokkahuoneessa. Koska osa tapahtumista sijoittui ulkotiloihin, jätettiin tarinaan tilaa myös sattumille.

Tiedotteita

Kulttuurikasvatustyöryhmä KULTU

KUTSU 7.4.2006

ETSINTÄKUULUTETTUNA J.V. SNELLMAN –KULTTUURIKASVATUSPROJEKTI 2006

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu on keväällä 2003 perustettu, Kuopion kulttuuritoimen alaisuudessa toimiva työryhmä, jonka tavoitteena on kehittää yleisökasvatusta Kuopion kulttuurilaitoksissa. Työryhmässä on jäseniä Kuopion kulttuurihistoriallisesta museosta, taidemuseosta, kaupunginteatterista, kaupunginkirjastosta ja VB-valokuvakeskuksesta.

J. V. Snellmanin 200-vuotisjuhlavuoteen liittyen Kultu toteuttaa huhtikuussa 2006 Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojektin, joka draamallisin, kokemuksellisin ja osallistavin keinoin tutustuttaa koululaisia Snellmaniin ja hänen elämäntyöhönsä. Kultu on saanut projektin toteuttamiseen avustuksen J. V. Snellman 200-vuotta Kuopion paikallistoimikunnalta.

Projektiin osallistuu Hatsalan klassillisen-, Minna Canthin-, Kallaveden-, Linnanpellon- ja Snellmanin koulun 6.-8. lk.n oppilaita. Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa on ollut mukana alusta alkaen myös kuopiolaisia perusopetuksen opettajia ja projekti on integroitu eri oppiaineiden opetukseen.

Kultu järjestää Kuopion kulttuuritoimen henkilöstölle, mukana olevien koulujen opettajille ja muille yhteistyökumppaneille tilaisuuden osallistua draamalliseen kulttuurikasvatusprojektiin J. V. Snellmanin hengessä **perjantaina 28.4.2006 klo 14!** Drama alkaa Snellmanipuistosta, Kuninkaankadun ja Minna Canthin kadun kulmauksesta ja päättyy J. V. Snellmanin kotimuseoon. Kesto n. 1 h. Pyydämme ystävällisesti ilmoittautumaan 25.4. mennessä miel. s-postitse jonna.forsman@kuopio.fi. Mukaan mahtuu 30 nopeinta.

Tervetuloa osallistumaan!

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu:

Jonna Forsman, Kuopion kulttuurihistoriallinen museo/korttelimuseo
puh. 044-718 2627, s-posti: jonna.forsman@kuopio.fi

Marianna Huttunen, Kuopion taidemuseo
puh. (017) 182 640, s-posti: marianna.huttunen@kuopio.fi

Marita Jama, Kuopion kaupunginteatteri
puh. (017) 182 408, s-posti: marita.jama@kuopio.fi

Marja Tiittanen-Savolainen, Kuopion kaupunginkirjasto
puh. (017) 182 309, s-posti: marja.tiittanen-savolainen@kuopio.fi

Anna Vilkuna, VB-valokuvakeskus
puh. (017) 261 5599, s-posti: vb.valokuvakeskus@co.inet.fi

ETSINTÄKUULUTETTUNA J. V. SNELLMAN –KULTTUURIKASVATUSPROJEKTI 2006

”Koulumies, lehtimies, filosofi, yliopistomies, senaattori, Kuopion oma vävy-poika”

Kulttuurikasvatustyöryhmä Kultu on keväällä 2003 perustettu, Kuopion kulttuuritoimen alaisuudessa toimiva työryhmä, jonka tavoitteena on kehittää yleisökasvatusta Kuopion kulttuurilaitoksissa. Työryhmässä on jäseniä Kuopion kulttuurihistoriallisesta museosta, taidemuseosta, kaupunginteatterista, kaupunginkirjastosta ja VB-valokuvakeskuksesta.

J. V. Snellmanin 200-vuotisjuhlavuoteen liittyen Kultu toteuttaa huhtikuussa 2006 Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojektin, joka draamallisin, kokemuksellisin ja osallistavin keinoin tutustuttaa koululaisia Snellmaniin ja hänen elämäntyöhönsä. Kultu on saanut projektin toteuttamiseen avustuksen J. V. Snellman 200-vuotta Kuopion paikallistoimikunnalta.

Projektiin osallistuu Hatsalan klassillisen-, Minna Canthin-, Kallaveden-, Linnanpellon- ja Snellmanin koulun 6.-8. lk:n oppilaita. Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa on ollut mukana alusta alkaen myös kuopiolaisia perusopetuksen opettajia ja projekti on integroitu eri oppiaineiden opetukseen.

Marita Jaman dramatisoitu tarina alkaa Snellmaninpuistosta ja päättyy J. V. Snellmanin kotimuseoon. Kesto n. 1 h. Rooleissa ovat (esiintymisjärjestyksessä) Marianna Huttunen (Evert Winter, yläalkeiskoulun lehtori), Jonna Forsman (Karl Aschan, yläalkeiskoulun lehtori), Elisa Miettinen (Snellmanien piika), Heidi Pyykkönen (piika) / Jonna Holopainen (piika), Marja Tiittanen-Savolainen (piika), Marianne Liimatainen (Johanna Lovisa Snellman) ja Risto Tarkiainen (Johan Vilhelm Snellman).

Draamatapahtuman aikataulu, aloitus Snellmaninpuistosta patsaan luota:

18.4. klo 12

19.4. klo 9

20.4. klo 9 ja 12

21.4. klo 9

24.4. klo 9 ja 12

25.4. klo 9 ja 12

26.4. klo 9 ja 12

27.4. klo 9 ja 12

Tervetuloa seuraamaan!

Lisätietoja:

Jonna Forsman, Kuopion kulttuurihistoriallinen museo/korttelimuseo
puh. 044-718 2627, s-posti: jonna.forsman@kuopio.fi

Marianna Huttunen, Kuopion taidemuseo
puh. (017) 182 640, s-posti: marianna.huttunen@kuopio.fi

ETSINTÄKUULUTETTUNA J. V. SNELLMAN

Aikataulut:

	Aamupäivä 9.00–10.30	Iltapäivä 12.00–13.30
Ti 18.4.		Snellmanin koulu, 6A Satu Korhonen
Ke 19.4.	Minna Canthin koulu, 7D Marja-Leena Hukkanen	
To 20.4.	Kallaveden koulu, 7A Tuija Väänänen	Kallaveden koulu, 7E Tuija Väänänen
Pe 21.4.	Kallaveden koulu, 7J Tuija Väänänen	
Ma 24.4.	Minna Canthin koulu, 7A Marja-Leena Hukkanen	Minna Canthin koulu, 7E Marja-Leena Hukkanen
Ti 25.4.	Linnanpellon koulu Minna Miettinen	Linnanpellon koulu, 7A Terhi Leppänen
Ke 26.4.	Linnanpellon koulu Minna Miettinen	Hatsalan klassillinen koulu, 8H Caron Snelson
To 27.4.	Hatsalan klassillinen koulu, 7E Satu Nevalainen	Hatsalan klassillinen koulu, 7G Asta Kotiranta
Pe 28.4.		”Aikuisryhmä”

ETSINTÄKUULUTETTUNA J.V. SNELLMAN

Kohtauksia ja kuvitelmia

KULTU -työryhmän ideoinnin pohjalta kirjoittanut Marita Jama

Henkilöt (esiintymisjärjestyksessä)

Marianna Huttunen	Evert Winter, yläalkeiskoulun lehtori
Jonna Forsman	Karl Aschan, yläalkeiskoulun lehtori
Elisa Miettinen/Marja Tiittanen-Savolainen	Miina, Snellmanien piika
Heidi Pyykönen/Jonna Holopainen	Anna, Snellmanien piika
Risto Tarkiainen	Johan Vilhelm Snellman, yläalkeiskoulun
rehtori	
Marianne Liimatainen	Johanna Loviisa Snellman, Snellmanin rouva

1 SNELLMANIN PATSAAN LUONA

(Yläalkeiskoulun lehtori EVERT WINTER ottaa koululaisryhmän vastaan)

WINTER Goddag, mina pojkar! (*kuulostelee käsi korvalla*) Va’? Kuulenko teidän vastaavan reippaasti ”Goddag, lektor Winter”? Nej, jag hör ingenting. Pojat. Nyt kuorossa yhteen ääneen niin että puisto raikaa: (*johtaa kuin kapellimestari*) ”God-dag lek-tor Win-ter.” Så där ja. Niin sitä pitää. – Som ni väl vet, elämme armon vuotta 1886, te olette Kuopion yläalkeiskoulun oppilaita ja minä olen teidän ruotsin ja suomen kielen lehtorinne Evert Winter. – Tyst! Hiljaa rivissä kun minä puhun!

Olemme kokoontuneet J.V. Snellmanin patsaalle, jonka me kuopiolaiset vastikään saimme pystytetyksi yli neljän vuoden uutteran kansalaistoiminnan ja rahan keruun jälkeen... Suuren valtiomiehen ja ajattelijan piirteet on pronssiin ikuistanut Johannes Takanen, en av våra främsta bildhuggarna - yksi parhaita kuvanveistäjiämme. Hän työskenteli tuolloin Roomassa, missä patsas myös valettiin. On muuten erinomaisen laadukas valutyö, veikkaan että tulee kestävään ajan hampaan nakerrusta pitkään... Pankaa merkille ajanmukainen eurooppalainen veistotyö ja idealisoivan klassismin vaikutus taiteilijan kädenjäljessä. Beklagligtvis tämä jäi mestari Takasen ainoaksi ja viimeiseksi julkiseksi veistokseksi, sillä hän siirtyi ajasta iäisyyteen viime vuonna. (*kysyy äkkiä*) – Vilket år var det? Mikä vuosi se olikaan? No? Fundera nu lite... 1885 förstås. [*vuosiluvut voi lausua suomeksi*]

Minä puhun teille suomea, koska senaattori Snellman itse ajoi suomen kielen asiaa. Ja toki tiedätte että minä, Kuopion yläalkeiskoulun ensimmäisen rehtorin Snellmanin jalanjalkia seuraten, sain vuonna 1867 aikaan että kouluun tässä silloisen Kustaantorin itälaidalla perustettiin suomenkielinen rinnakkaisosasto. Kunnioitettu Johan Vilhelm johti koulua isällisin ottein seitsemän vuotta, från 1843 till 1849. Hän oli kurin ja järjestyksen mutta myös hengenviljelyn mies. Mikä onni olikaan meille kuopiolaisille saada pitää sellainen arvohenkilö keskuudessamme ne vuodet ... Ja mikä kunnia että hän löysi puolisonsakin täältä. Mutta... eipä siitä tässä vaiheessa sen enempää.

Tämä veistos, muuten, on kolmas julkinen muistomerkki koko Suomessa. Vain Turku Porthaneineen ja Oulu Franzeneineen ehtivät edelle. Mutta meillä kyllä oli fiinimpi paljastustilaisuus. Tässä seisoj vapaaehtoinen palosammutuskunta kunniavartiossa, tuossa satahenkinen sekaääninen laulukööri esitti 16-miehien torvisoittokunnan säestyksellä juhla-kantaatin, ja juhlapuheen piti itse kauppaneuvos Gustav Ranin. Ja väkeä oli tori mustanaan – siis tämän Kustaantori, joka tuona päivänä nimettiin Snellmanin puistoksi.

Tänä samana vuonna, muuten, paljastettiin myös eräs toinen patsas suurella kohulla toisella puolen maapalloa. Siis minä vuonna? Joko unohtui? Det är 1886, glöm nu inte... Paikka oli New York ja teos Ranskan lahja Yhdysvalloille: Muinaisen kreikkalaisen näköinen jättiläisdaami käsi ojossa soihtu kourassa. Noinkohan Vapaudenpatsaan suosio kestää uutuudenviehätyksen mentyä?

- Pojat, isänmaan toivot! Katsokaa tarkkaan (*osoittaa patsasta*) hänen jaloja piirteitään. Katse on rauhallinen ja vakava, hymy on huulilta haihtunut ja koko olennossa on jotain pysyvää ja ylevää, joka sopii semmoisen vainajan kuvalle, jonka muisto ei ole satunnaisten tuttavien hoidettavana, vaan koko kansan. - Huomatkaa myös kaunis jalusta, jossa vuorottelevat punainen ja harmaa graniitti. Sen ovat tehneet arkkitehtien Sebastian Gripenbergin ja I.G. Clasonin suunnitelmien pohjalta kuopiolaiset kivityömiehet Antti Pulkkinen ja Karl Hämäläinen. Totisesti on meille kunniaksi, että tämä muistopatsas on pystytetty J.V. Snellmanille siinä kaupungissa, jossa hän aloitti ikimuistettavan sankariryönsä Suomen kansan herättämiseksi.

Pojkar. Vai pitäisikö minun sanoa Unga Herrar. Kaikista teistä ei tosin herroja tule, vaikka perustavaa koulusivistystä saattekin nauttia. Muistakaa, että tätä etuoikeutta ei kaikkien kansojen lapsilla suinkaan ole. Älkääkään unohtako, että arvonne ihmisinä on yhtäläinen riippumatta siitä oletteko herroja vai narreja. Johan Vilhelm Snellman oli korkeasti oppinut herra – ja joidenkin mielestä narri, kun rohkean jääräpäisesti ajoi suomalaisuuden asiaa jopa tsaarin sensuuria uhmaten. Hän oli hankala mies, kivi monen virkalaitoksen kengässä. Mutta vain sellaisista, joissa on säröä ja särmää, tulee kansallissankareita.

Onko kysyttävää? Inte? Bra. Koulumies, lehtimies, filosofi, yliopistomies, senaattori ja suomenmielisten eli fennomaanien johtotähti, Kuopion oma vävy-poika Snellman on luonnollisesti meille kaikille tuttu ja läheinen. Tämän miehen kuva seisoo keskellämme alati muistuttaen meitä velvollisuusistamme isänmaatamme ja kansaamme kohtaan. Nuorukaiset! Rakkaus niihin on korkeampi kuin mikään muu maallinen rakkautemme. Tervehtikäämme kolminkertaisin hurraa-huudoin sen miehen kuvaa, joka on ollut kansalle kuin isä, joka on johtanut sen ensimmäisiä horjuvia askeleita. – Hurraa! Hurraa! Hurraa!

(*KARL ASCHAN astuu esiin*)

ASCHAN Tjänare, Winter.

WINTER Kas, veli Aschan. Hur sår det till?

ASCHAN Utmärkt! Ja veli muistaa varmaan, että illalla on Isänmaallisen seuran kokous.

WINTER Javisst, javisst. Tavataan sitten siellä. (*oppilaille*) Huomio! Givakt! Luovutan ryhmän gymnastiikan lehtori Karl Aschanin haltuun.

ASCHAN (*kumartaa Winterille*) Tackar och bockar. (*oppilaille*) Kaikille lienee tunnettua, että minä olen Kuopion yläalkeiskoulun gymnastiklärare Aschan. Puhutellessanne sanotte minua lehtori Aschaniksi. Onko asia ymmärretty? Är det klart?

(Aschan tuijottaa tuimasti oppilaita, jotka eivät älyä mitä heiltä odotetaan)

WINTER *(pienen tauon jälkeen)* Missä viipyy tervehdys, moukat? *(taas kapellimestarina)*
”God-dag lek-tor Asch-an!”

ASCHAN Kiitän kollegaa.

WINTER Eipä kestä. Meidän tulee tinkimättä koulia nuorison käytöstapoja.

ASCHAN Huomio! Seuraa parijonoon järjestyminen. Sitä mukaa kun huudan nimenne, siirrytte jonoon ripeästi pareittain. Sen jälkeen marssimme yläalkeiskoululle, missä pidän teille gymnastiktunnin. Sitä te totisesti tarvitsettekin, kun koko olentonne on noin velto ja ryhditön kuin puolityhjä jauhosäkki. Selkä suoraksi! Pää pystyyn! Teidän nuori ruumiinne ja niinikään mielenne kaipaavat ojennusta ja äksiisiä. – Katua ylitettäessä muistatte noudattaa tarvittavaa varovaisuutta. Ja hiljaisuutta jonossa! Silentium!

(Ryhmä marssii Aschanin johdolla Snellmanin koulun pihaan Mutteri-rakennuksen luo. Koululaisten varsinainen opettaja kulkee jonon hännillä huolehtien järjestyksestä.)

(Tässä vaiheessa WINTER kävelee tarinasta ulos.)

2. SNELLMANIN KOULUN PIHALLA

ASCHAN Olemme nyt kävelleet vuoteen 1850, jolloin voimistelusalit Mutteri valmistui tähän yläalkeiskoulun pihalle. Vielä vuosi sitten arvoisa Johan Vilhelmimme siis johti tätä koulua. Viime töikseen ennen lähtöään hän suunnitteli ja pani toimeksi tämän Mutterin rakentamisen – siinä meillä siis on näkyvä muisto rakkaan rehtorimme huolenpidosta. Koko rehtorikautensa ajan hän kantoi huolta yläalkeiskoulun surkeista olosuhteista. Koulummehan tosin aloitti komeasti kaksikerroksisessa kivipalatsissa tuolla heinätorin laidalla *(viittaa kauppatorin suuntaan)*, mutta kohta siihen muutti lyseo ja meidät hädettiin tänne Kustaantorin laidalle, tähän ikivanhaan puiseen kaupungintalon röttelöön. Täältäähän puuttuu jopa – *(kehtaako sanoakaan)* uthus eli... hyyskä... pikkukamari... ni vet ju.

Mutta katsoessani tulevaisuuteen näen sieluni silmin, että lyseon talo tulee säilymään pitkään ja sivistämään vielä monia nuoria sukupolvia. Tämä puuhökkeli sen sijaan puretaan ja sen sijalle nousee uusi uljas teollisuuskoulu, joka myöhemmin nimetään Snellmanin kouluksi.

Pidämme nyt reippaan, terveellisen ja karaisevan voimistelutunnin ulkosalla Johan Vilhelmin tapaan. Aloitamme asettumalla suoriin riveihin metrin päähän toisistamme. Riveihin – järjesty!
(tökkii mittatikulla välit tasaisiksi)

Te onnekkait, jotka ylipäänsä olette tähän arvostettuun opintajoukkoon päässeet, luonnollisesti hallitsette ison ja pienen katekismuksen, sisälukutaidon sekä latinan perusteet kuin vettä vain. Kaikki opetus tapahtuu på svenska, ymmärsitte sitä tahi ette. Lukujärjestykseenne kuuluu uskontoa, latinaa, venäjää, kreikkaa, saksaa, ranskaa, hepreaa, aritmetiikkaa, algebraa ja geometriaa, fysiikkaa, maantietoa, historiaa, biologiaa, sekä sokerina pohjalla hieman laulua, kaunokirjoitusta ja voimistelua. Oppitunnit pidetään aamu seitsemän ja ilta viiden välillä.

Ja nyt aloitamme.

(Voimisteluliikkeitä komentojen mukaan: haaraperushyppelyä lämmittelyksi, venyttelyä ja ojentelua. Samalla Aschan kiertää ryhmää ja tekee korjauksia.)

Mens sana in corpore sano! – Ja seis. (*jumpaaminen lakkaa*) Rehtorimme Snellman ei sietänyt minkäänlaista laiskottelua, ei henkistä eikä fyysistä. Joutenolo veltostuttaa sekä mielen että ruumiin. Koulunkäynti ei ole huvia eikä siinä ole sijaa ilonpidolle. Oppimiseen tulee suhtautua vakavuudella, jonka se ansaitsee.

Vanhemmat oppilaat muistakaa, että esiintymisellänne annatte hyvää esimerkkiä nuoremmille ja käyttäydytte aina ja joka hetki koulumme arvon mukaisesti. Epäjärjestykseen, laiskotteluun ja totuudesta poikkeamiseen puututaan ankarasti. Me opettajat teemme iltaisin tarkastuskäyntejä kortteereihinne. Pitäkää siis varanne, että paikat ovat siistissä kunnossa ettekä ole ulkona iltamyöhään. Järjestys ja hyvät tavat koulussa sekä irtaimiston varovainen käsittely ovat ehdoton vaatimus. Rikkeistä rangaistaan säädösten ja paragrafien mukaan.

Varoituksena teille nuorukaiset ilmoitettakoon, että kaksi kolmannen luokan oppilasta Leonard Mohell ja Gideon von Becker ovat osoittaneet vakavaa tapain turmelusta houkutellen myös muuta koulunuorisoa sopimattomaan käytökseen, ja ovat he siten erotetut tämän yläalkeiskoulun yhteydestä ainiaaksi. Ottakaa opiksenne.

Det var allt för idag. Nyt kun olette kohentaneet ryhtiänne ja mielenne on valpas, jatkamme aikamatkaamme vuoteen 1845. Siis vielä viisi vuotta taaksepäin äskeisestä...

Rehtori Snellman on armollisesti kutsunut meidät kaikki uuteen kotiinsa Villen päivän viettoon. Hän ja nuori rouvansa Johanna Loviisa ovat juuri muuttaneet taloon, joten tämä on meille kaikille ensi visiitti. Kuljemme jälleen parijonossa, hiljaisuutta ja siivoa käytöstä noudattaen. Hop hop allihopa, järjestäytykää. Ja pulinat pois!

(Kulkue lähtee liikkeelle kohti Snellmanin kotimuseota. Koululaisryhmän oma opettaja kulkee taas parijonon peränpitäjänä.)

3. SNELLMANIN KOTONA

a) Pihalla

(Porttia lähestyttäessä ASCHAN pysäyttää kulkueen)

ASCHAN Huomio! Silentium! En sak till. Vielä yksi asia. Herrskapin muutto on myöhässä, kaikki mööpelit ja tilpehöörit eivät vielä ole paikoillaan, joten tulemme ehkä keskelle – hm – jonkin asteista epäjärjestyttä. Mutta Villen päivän kutsukortit oli jo ehditty lähettää eikä herra rehtori missään nimessä halunnut peruuttaa illanviettoa. Siispä...nu ska vi bara gå in och hoppas att allt går bra. Menkäämme sisään ja toivokaamme parasta.

(Joukko siirtyy portin kautta pihalle, missä piit MIINA ja ANNA ovat vastassa. Liikkuvat oppilasjoukossa niin että kaikki kuulevat juoruilun. Eivät siis juorua toisilleen vaan vieraille, koettaen pistää toinen toistaan paremmaksi.)

MIINA Ehtoopäivää...hyvää ehtoopäivää vain kaikille. Minä olen herra ja frouva Snellmanin sisäpiika Miina.

ANNA Ja minä kyökkiapulainen Anna. Nytkö te jo tulitte... Voi voi kun kaikki järjestelyt on vielä aivan kesken.

MIINA Tämä katsokaas on herrasväen ensimmäinen yhteinen koti. Sairaalan taloudenhoitaja Oppman ystävällisesti hyyräsi talonsa nuorelle parille. Herra muutti poikamiesasunnostaan Holopaisen talosta, rouva taas tuli tänne suoraan isänsä kodistaan, apteekkarin talosta.

ANNA Aijai, kauan ja hartaasti sai magisteri fröökynää piirittää. Runoja kirjoitteli ja lahjoja kantoi. Vaan onnistuipas! Ajatelkaa nyt, herra on jo 39-vuotias ja frouva vasta 17.

MIINA Tuossa viereisessä Malmbergin talossa heidät vihittiin. Hiljaiset herännäishäät ne vain olivat, eihän körttien salissa käy tanssiminen. Herra ehken olisi juhlinut iloluontoisemminkin...

ANNA Ja nyt näyttää, näin meidän kesken, frouva Snellman jo olevan siunatussa tilassa.

MIINA Sinnepäin on merkit.

ANNA Häälahjaksi Johanna-frouvalleen magisteri tilasi mööpelit ihan Helsingistä asti. Niin kuin ei Kuopion taitavat nikkarit olisi mokomia osanneet veistää! Jotain piiteermaijeria kuulemma.

MIINA Sellaiset kullankeltaiset. Herra itse halusi valita kankaat ja kaikki

ANNA Akkamaista että miehet tyykiasioihin puuttuu.

MIINA Parasollinkin se frouvalle tilasi, kaikkein uusimuotisinta mallia vielä. Taisi olla huono omatunto, kun yökaudet vain kirjoittaa eikä maate pistä ollenkaan.

ANNA Tiedättekö muuten, ettei Johanna Wennberg suinkaan ollut Snellmanin ensimmäinen kihlattu. Tämä meidän isäntämme salakihlasi 16-vuotiaana äitipuolensa 21-vuotiaan sisaren Anna Ahlan. Ihan totta!

MIINA Ja kuvitelkaa – se nainen asuu nykyään herrasfrouvana täällä Kuopiossa!!!

ANNA Neiti Sofia Kellgreniäkin magisteri ehti friiata ja saada rukkaset ennen kuin apteekkarin tyttären iski silmänsä.

MIINA Ja se olikin sitten menoa se...

(SNELLMAN tulee talosta pihalle)

SNELL. Vad händer här? Anna ja Miina! Miksi muuttokuorma seisoo? Miksei tavarat siirry jo vikkellästi sisään?

MIINA Voi tokkiisa kun ihan meinasi unohtua. – *(koululaisille)* Auttakaa hyvät yläalkeiskoulun pojat meitä kantamisessa.

ANNA Tehän olettekin niin riskejä poikia että teiltä mööpelien kantaminen käy kuin tanssi. Tässä – ja tässä ja tässä – *(jakaa oppilaspareille esineiden kuvia)*, olkaa hyvät ja viekää nämä sisään ja etsikää niiden oikeat paikat.

MIINA *(jakaa myös esinekuvia)* Oikea paikka on siellä missä näette kuvan esittämän kapineen. Tarkkoina siis! Ja varovasti ettei tule kolhuja eikä kruusia.

SNELL. *(ei päästä ketään vielä ohitseeseen)* Ett ögonblick. Ennen kuin menette sisään, onko kukaan nähnyt piippuani täällä pihalla? Inte? *(kovistelee)* Ihanko varmasti ei? Tämäpä kiusallista...

Minun söta lilla pikku vaimoni on tainnut sen hukata. Se armas lapsi ei ymmärrä kuinka tärkeä kapine lempihiippu miehelle on. *(alkaa ärtyä)* Siirtelee niitä siivotessaan ja jättää mihin sattuu. – Jeanette!

(ROUVA tulee pihalle)

ROUVA Niin, rakas mieheni?

SNELL. Missä minun piippuni on?

ROUVA Ah... Mikä niistä?

SNELL. Voi pyhä yksinkertaisuus. Tietenkin se joka puuttuu piippuhyllystä!

ROUVA Rakas kultainen mieheni, anna anteeksi huolimattomuuteni. Jos sallit, lähden heti näiden reippaiden koulupoikien kanssa etsimään piippuasi, jotta pääset taas pian kirjoitustesi pariin.

(Jeanette hoputtaa ”pojat” sisälle ja ohjaa piikojen kanssa oikeisiin huoneisiin: ”viekää tampusuuriin, viekää saliin, viekää työhuoneeseen, jättäkää kuvat tavaroiden eteen ja etsikää samalla sitä onnetonta piippua.”)

b) Sisällä

(Rouva ja Snellman vetäytyvät hetkeksi pois. PIAT ja ASCHAN ohjaavat lapsia ”tavaroiden” sijoittelussa huoneisiin.)

(Kohta salista alkaa kuulua musiikkia: ROUVA soittaa pianoa. SNELLMAN kokoaa väen paikalle.)

SNELL. *(soiton päätyttyä)* Kära ungdomar! Olkaa tervetulleet kotiimme nimipäiväjuhlan merkeissä. Kutsumalla teidät luokseni tahdon osoittaa kuinka suuren toivon asetan teihin, nousevan polven edustajiin. Miten muuten voisi ollakaan? Huomispäivähän on teidän, ja jollen teihin uskoisi, en uskoisi maamme tulevaisuuteenkaan. Se on teidän käsissänne – tietäkää se ja tuntekaa velvollisuuden kallis taakka sydämässänne.

Rouvani Jeanette – Johanna – esittää teille aluksi laulun. *(näin tapahtuu)*

Nuorukaiset! kun Keski-Euroopassa ja Ruotsissa viettämiäni vuosien jälkeen palasin koti-Suomeen, otin vastaan yläalkeiskoulun rehtorin viran Kuopiossa. Joku voisi sanoa tätä urallani takaiskuksi, koska en saanut yliopistovirkaa. Mutta vakuutan, etten väheksy työsarkaa joka minua täällä odotti. Kansakunnan nousu sivistyksen portaita alkaa alimmalta askelmalta, kansan syvien rivien valistamisesta. Ja juuri sitä minun työni täällä mitä suurimmassa määrin on. Te olette raaka-aines, jonka muokkaamiseen tarvitaan määrätietoista ja välillä kovaakin kättä. Muuten ei kulttuurin kukka avaudu kukoistukseen. Siispä, nuorukaiset, älkää tuottako meille pettymystä.

Kansallinen sivistys on kaikkien kulttuuria opiskelevien ja harrastavien velvollisuus. Suomen kansan erottaa kaikista muista meidän kieleemme. Meillä on myös omat historialliset vaiheemme. Ilman tätä oppia teistä ei voi kasvaa sivistyksen vaalijoita. Teitä voi ohjata vain järki, valistus ja edistys. Älkää koskaan älkääkään missään unohtako olevanne muutakin kuin perheenne, sukunne, kotipaikkanne ja heimonne edustajia: te olette *kansakunnan* edustajia. Ja mikä on kansakuntamme?

Kuten suomalaisuusherätyksen aloittaja, vanha ystäväni Adolf Ivar Arvidsson sen niin sattuvasti ilmaisi: ”Ruotsalaisia emme ole, venäläisiksi emme tahdo tulla, olkaamme siis suomalaisia.”

Uskon, niin huimapäiseltä kuin se saattaa kuulostaa, että meidän pienellä kansallamme on edellytykset omavaraiseen hengenviljelyyn niin taiteen, tieteiden kuin yhteiskunnankin saralla. Eikä tässä kaikki: Voi olla, että jo teidän lastenlapsenne saavat todistaa, kuinka Suomi liittyy itsenäisenä kansakuntana Euroopan valtioiden joukkoon. – Mutta tämä tietysti vain meidän kesken. Te ymmärrätte, että julkisuudessa tämä olisi kumouksellista ja rangaistavaa puhetta. Teihin luottaen uskalsin olla avoin.

ASCHAN Herra rehtori, minä menen pojistani takuuseen.

SNELL. Ei sitä kuulkaas aina tiedä... No, se kumminkin tiedetään, että sensuuri on tässä maassa tosiasia. Ei saa sanoa mitä tahansa kenen tahansa kuullen. Ja etenkin ei saa vapaasti julkaista ajatuksiaan painettuna. (*alkaa kiihtyä*) Tässä kaupungissa ilmestyvän Saima-lehteni toimittaminen on ainaista kissanhännän vetoa sensorin kanssa. Älä kirjoita tästä, älä kirjoita tuosta, älä kritisoi, älä ehdota parannuksia koska sehän tulkittaisiin tyytymättömyydeksi. Pysy vai tai keksi kiertoilmaisuja, joita sensori ei älyä... (*yrittää pidätellä*) Epäkohdista, poikaseni, pitää olla hissukseen, niin ei synny yleistä levottomuutta. Onko tämä oikein? Onko oikein, että ainoa hyväksytty tapa viedä asioita eteenpäin on tehdä se anomusteitse, vähin äänin ja usein myös vähin tuloksin? (*tiukka tuijotus mykistyneeseen yleisöön*) Kysyn vain.

ASCHAN Niin... Toisaalta tietenkin liika epäkohdilla mässäily saattaa olla haitallistakin. Yleiseltä kannalta nimittäin.

SNELL. Mässäily! Mässäilenkö minä epäkohdilla? Minä, jonka pyrkimys on valistaa, opettaa ja sivistää?

ASCHAN Anteeksi, en tarkoittanut...

SNELL. Precis! Siitä juuri on kyse! Kuka mitäkin *tarkoittaa* ja kuka mitenkään *ymmärtää*. Mutta – jos sensuurista puhutaan, on olemassa myös yksiselitteisiä aiheita, joiden ymmärtämiseksi tarvitsee vain valita puolensa: kyllä tai ei. Otan esimerkin: Viime aikoina on herättänyt paljon porua ja kiistaa kysymys rikoksenteijäin nimien julkaisemisesta lehdessä. Kun joku tekee rötöksen ja jää siitä kiinni, onko oikein vai väärin että hänen nimensä ja tekonsa kuulutetaan kaikkien tiedoksi lehdessä?

ASCHAN Noo... Voisi ajatella niinkin että langetettu rangaistus sinänsä riittäisi.

SNELL. Mutta pelko lehden palstalle joutumisesta ehkäisisi rikollisuutta tehokkaasti.

ASCHAN Siinä on vain se vaara, että pahantekijät saisivat eriarvoisen kohtelun.

SNELL. Kuinka niin?

ASCHAN Työläinen joutuisi armotta lehteen, kun taas ylempi voisi asemansa nojalla estää nimensä julkitulon.

SNELL. Saivartelua, veli Aschan. Konnien nimet julki säätyyn ja arvoon katsomatta, se on minun politiikkani. Sitä vaatii moraalinen ja yhteinen etu. (*äkkiä oppilaille*) Mitä ajattelette tästä, pojat?

ASCHAN Puheenvuoroja, olkaa hyvät.

(Aschanin ja lasten opettajan johdolla seuraa koulussa pohjustettu oppilaiden väittely puolesta ja vastaan)

SNELL. Viime kädessä kyse on siitä, kuinka paljon ulkoista disiplinaani eli kuria tarvitsemme oman sisäisen disiplinaanimme eli henkisen ryhtimme tueksi.

MIINA *(puuttuu puheeseen)* Jos minäkin saan sanoa...niin kyllä se sillä lailla on, että jos tuo nimien lehteen paneminen toteutuisi, loppu taitaisi minustakin tulla.

ANNA Älä hulluttele! Mitä laitonta sinä nöyrä ja sävyisä piikalikka muka olet tehnyt?

MIINA En minä mutta sulhasmies... Se Kalle kun vahingossa lainasi naapuriltaan hevosenkenkiä. Tarpeeseensa otti, unohti palauttaa ja joutui siitä käräjiin. Jos se juttu lehteen prantättäisiin, Kalle ei saisi enää ajomiehen lupaa ja minullekin vissiin tulisi lähtöpässit Snellmanilta.

SNELL. Periaatteen, Miina hyvä, täytyy olla kirkas ja käytännön kaikille sama. Kun ajatellaan, että kaikki inhimillinen toiminta on pohjimmaltaan yhtä arvokasta kadunlakaisusta filosofiseen ajatteluun, tästä seuraa että rikos on rikos tekijän asemasta riippumatta.

MIINA *(aivan pyörällä päästään)* Jos näin on, voisiko arvon rehtori olla niin hyvä ja puolustaa minun Kalle-parkaani oikeudessa?

SNELL. Miina sanoo sille Kallelleen terveisiä, että sietäisi ajatella ennen kuin lainaa kysymättä. Ehkäpä älyäisi, että kysymättä ei pidä lainata.

MIINA *(ei tajua viestin piikkiä)* Kiitos kiitos. Herra rehtori on aina niin höyli.

SNELL. *(ei enää noteeraa piikkaa)* Jeanette. Iltavirsi.

(ROUVA asettuu säestämään)

ROUVA Veisaamme päivän päätteeksi yhdessä virren Henki armon tuoja, kuten tapanamme on. *(näin tapahtuu)*

(Snellman laulaa kuuluvasti mukana, tarkkaillen samalla että kukaan ei lintsa)

SNELL. Kiitos, vaimoseni. Voit poistua.

(Rouva poistuu)

SNELL. Niin mieluisaa kuin olisikin jatkaa illanviettoa kanssanne, velvollisuudet kutsuvat. Minulla on kesken elinkeinovapautta koskeva artikkeli Saima-lehteeni. Aion kuin aionkin taas koetella arvon herra sensorin hoksottimia... Teillä taas on edessä läksyt ja muut kotityöt. Isänmaanrakkautenne vahvistamiseksi annan teille vielä tehtäväksi kotiaineen, jonka otsikko on ”Mitä voin tehdä maani ja kansani hyväksi.” Muistakaa, että pienistä teoista kasvaa suuria. Kukaan ei voi aloittaa suoraan suurteoista. *(jakaa oppilaille tehtävälaput)*

(ROUVA juoksee takaisin piippu kädessään)

ROUVA Armas herrani ja mieheni! Se löytyi!

SNELL. Kas, kas. Ja minne olit sen pannut?

ROUVA Luulen että itse jätit sen kyökkiin ruoka-astiaston purkamista valvoessasi.

SNELL. *(hiukan noloa)* Jassoo. Vai sillä tavalla... Men hur i fan...? *(häipyä mutisten piipulleen, vieraat jo unohtaen)*

ROUVA Ei hätää. Hän on joskus hiukan äksy mutta lauhtuu kyllä, kun pääsee kirjoituspöytänsä ääreen. Hänen päänsä on niin täynnä suuria ajatuksia, että ihme jos ei välillä savuaisi. – Nyt vaientukaa, lapsikullat. On aika antaa Johan Vilhelmille työrauha. Suuri kiitos vierailustanne. Te yläalkeiskoulun pojat olette aina tervetulleita kotiimme, niin kauan kun täällä asumme. *(poistuu nyökkäillen hyvästiksi)*

ASCHAN Eli ei kovinkaan kauan. Snellmanit nimittäin muuttivat Helsinkiin jo vuonna 1849 lapsineen, piippuineen ja Biedermeier-mööpeleineen. Ja mitä sitten seurasi – se onkin jo kokonaan toinen juttu.

Arviointia

Projektiin osallistui Kuopion kaupungin Hatsalan klassillisen, Minna Canthin, Kallaveden, Linnanpellon ja Snellmanin koulun 6.-8. lk:n oppilaita. Draamatapahtumista viimeinen järjestettiin Kuopion kulttuuritoimen ja kouluviraston henkilöstölle, mukana olevien koulujen opettajille sekä muille yhteistyökumppaneille ja asiasta kiinnostuneille. Aikuisryhmään osallistui 26 henkilöä, yhteensä kulttuurikasvatushankkeeseen osallistui 394 henkilöä 14 ryhmässä.

Sekä oppilaita että aikuisryhmäläisiltä saatu palaute oli erittäin positiivista ja innostavaa. Oppilaat kokivat projektin onnistuneeksi ja oppilaslähtöiseksi. ”Miksi tänne tullaan?” –kysymyksiä ei kuulunut ja draaman jälkeen oppilaat lähtivät myönteisen oloisina takaisin kouluun. Draaman henki ja ote säilyi koko ajan. Jopa niinkin vahvana, että jotkut draamaa seuranneet aikuiset olivat yllättyneitä nuorten osallistumisesta virren laulamiseen! Oppilaiden palautteiden ”mitä opit?” – vastauksissa tulee selkeästi esille se, että draamassa ei opittu vain J. V. Snellmanista henkilönä, vaan oppilaat osasivat kytkeä hänet laajempaan kontekstiin. Useassa palautteessa on vastattu opitun Snellmanin ajasta, historiasta tai millaista oli ennen vanhaan. Jotkut ovat pohtineet asiaa pidemmälle ja kokeneensa eläneen pienen hetken entisajan koulupojan elämää. Draaman pienillä eleillä valotettiin ajan naiskäsitystä, perhekäsitystä ja Snellmanin suhdetta vaimoonsa. Kouluissa käydyissä palautekeskusteluissa oppilaat olivat purkaneet enemmän draaman sisältöjä auki, kuin mitä palauteleimakkeissa vastattiin. Etenkin tytöt olivat ottaneet voimakkaasti kantaa Snellmanin suhtautumisesta vaimoonsa ja naiseen yleensä. Pienet eleet olivat siten vaikuttaneet oppilaisiin ja ne oli huomioitu hyvin. (Oppilaiden palautevastauksia liitteenä.)

Kulttuurikasvatustyöryhmä itse koki Snellman-projektin palkitsevana ja mielekkäänä toimintana, joka toimi hyvänä keinona verkostoitua kulttuurikasvatuksesta kiinnostuneiden opettajien kanssa ja toisaalta antoi aineksia lähteä ylipäätään keskustelemaan opettajien kanssa kulttuurikasvatuksen koordinoinnista kaupungissa. Hankkeessa työskentely, projektin suunnittelu, draamakoulutus ja yhteistyö opettajien kanssa lisäsivät myös työryhmäläisten pedagogista osaamista ja valmiuksia. Tämäntyyppisen kulttuurikasvatustyyppisen projektin työstäminen toi selkeästi esille taloudellisen resurssoinnin merkityksen, ilman ulkopuolista rahoitusta hankkeen toteutus ei olisi onnistunut.

Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa oli mukana alusta alkaen myös draamapedagogiikan kurssille osallistuneita kuopiolaisia perusopetuksen opettajia ja projekti integroitiin eri oppiaineiden opetukseen. Opettajien mukanaolo oli erittäin tärkeää. Tieto saatiin suoraan mukana oleville kouluille ja opettajat pystyivät liittämään opittavan aineksen omaan opetukseensa. Tämän

tyyppisissä kulttuurikasvatushankkeissa moniammatillinen lähestymistapa on erittäin hedelmällinen ja kaikkia hankkeessa mukana olevia kouluttava. Yhteistyö eri kulttuurilaitosten ja koulujen välillä tuottaa laadukkaita ja konkreettisia sisältöjä kouluopetuksen tueksi. Negatiivisena asiana opettajat kokivat draamakoulutuksen ajankohdan kahtena viikonloppuna. Työviikoille tuli pituutta, koulutukset olivat hyvin intensiivisiä ja veivät energiaa seuraavalta viikolta. Jatkossa tällaisiin tilaisuuksiin olisikin hyvä saada resursseja myös koulutoimen puolelta, jotta koulutukset voitaisiin toteuttaa arkipäivinä.

Etsintäkuulutettuna J. V. Snellman –kulttuurikasvatusprojektista tiedotettiin paikallisia tiedotusvälineitä ja se huomioitiinkin niissä suhteellisen hyvin. Kuopion paikallistelevisio Starvisio teki hankkeesta 15 minuutin ohjelman Kulttuuria, kulttuuria –ohjelmasarjaan, jota esitettiin sekä Kuopiossa että muissa Suomen paikallistelevisioissa. MTV3 kuvasi draamaa ja osia siitä esitettiin 4 minuutin koosteena Snellmanin päivän 12.5. Huomenta Suomi -lähetysessä. Paikalliset ilmaisjakelulehdet ViikkoSavo, Uutiskukko ja Kuopion kaupunkilehti tekivät hankkeesta myös artikkelit.

Liite

Oppilaiden palautevastauksia:

Mitä opit?

Monia Snellmanin tekemiä ja vaikuttamia asioita
 Uusia asioita Snellmanista
 Hiukan millaista oli ennen vanhaan
 Snellmanin elämää
 Jotain pientä
 Kaiken
 Millainen Snellmanin oli, mitä merkittävää hän teki
 1800-luvun kulttuuria ja tapoja
 Millaista koulunkäynti oli silloin
 Miltä rintasokeri maistuu
 Snellman tykkää piipusta, puhemiehiä
 Miltä vanhanaikaiset makeiset maistuu
 Aika paljon Snellmanista
 En mitään
 Vuosilukuja
 Paljon uutta Snellmanista
 J. V. Snellman polttaa piippua
 Mitä Snellman on tehnyt jne.
 Snellman oli rento tyyppi
 Snellman oli äksy
 Vähän historiaa
 Lisää hänen normaalista elämästä
 Siitä lehdestä
 Historiaa
 Snellman oli merkittävä henkilö
 Suomalaisen kulttuurin ja sivistyksen merkityksestä
 Arvostamaan kaikkia tasavertaisesti
 Kuri oli kovempaa, tytöt eivät käyneet koulua
 Koulunkäynnistä, oppiaineista, kurista
 Snellmanin elämän vaiheista
 Miten ihmiset silloin puhuivat
 Ajat olivat tiukemmat silloin
 Yleistietoa
 Missä Snellman asui
 Patsaasta
 Kaikki oli minulle uutta
 Patsas tehtiin Roomassa
 Patsas on pronssinen
 Että silloin oli enemmän kuuluisuuksia kuin nyt
 Lyseo on Snellmanin perustama
 Snellmanin periaatteen ja politiikan lisäksi hänen luonteensa
 Ruotsia
 Laulamaan virren
 Kulkemaan parijonossa
 Sensuurista
 Snellmanin vaimolla oli kurjaa ja piippu oli tärkeä

Pitää olla hiljaa
 Olin aivan kuin olisin oikeasti 1800-luvun koulupoika
 Snellman oli sensuuria vastaan ja että mööpelit hankittiin Helsingistä
 Snellmanin ajan koulunkäynnistä, vaatetuksesta ja sisustuksesta
 Asiat on mietittävä tarkkaan ennen kuin tekee sen
 Snellmanin aatteet ja elinympäristön
 Millaista oli olla sen ajan nuori
 Snellmanin vaimo oli apteekkarin tytär
 Snellmanilla on aiempia kihlattuja, en ole ennen käynyt täällä (kotimuseossa)
 Tapoja ja käyttäytymistä
 Snellmanin vaimosta

Mistä pidit?

Koko kierroksesta
 Talosta
 Siitä, kun Snellman kertoi menneistä
 Oli hauskaa etsiä tavara kuvan kautta
 Laulusta
 Aina on kiva saada uutta tietoa
 Sisäjutuista
 Talossa olemisesta
 Sisäkierroksesta
 Pidin kun saimme itsekkin osallistua opetukseen
 Rintasokerista
 Yhtä paljon kaikesta
 Huonekalut oli hienoja ja esitys kiva
 Hyvät näyttelijät, ottivat ”pojat” huomioon
 Snellmanin talo oli hieno
 Näyttelemällä asioista kertomisesta
 En tiedä
 Kun se lauloi
 Ihan kaikesta
 Jumpasta
 Matkasta talolle
 Omista mielipidelauseista
 Kaikki oli ihan ok:ta
 Hyvä näyttely
 Piipusta
 Ajanhenkisyydestä
 Snellmanin esittäjä näytteli hyvin
 Kivempi kuin luulin
 Mukaan eläytymisestä
 Että sai tietoa sen ajan elämästä
 Väittelystä
 Vaivasta, joka on nähty
 Kurin palautuksesta
 Ettei ollut hissian tuntia
 Taulut oli kivoja
 Komenteleavasta lehtorista
 Rouvan laulamisesta, se oli kaunista

Meidän ope oli esiintymässä eikä tarvinnut mennä äikän tunnille
 Esitys oli tarpeeksi lyhyt
 Asioiden todenperäisyydestä
 Tunnelmasta
 Vanhanaikaisuudesta
 Hauska piristys päivään
 Kaikesta. Enemmän tällaisia!
 Oli ihan kiva tietää millaista oli olla sen ajan nuori
 Pidin siitä, että kierros oli tehty niin, että olimme itse koululaisia
 Kotivierailusta
 Tunnelmasta kuin oltaisiin oikeasti 1800-luvulla
 Kaikesta, koska se tuntui niin todenmukaiselta
 Koko homma oli aika kiva, hienosti toteutettu

Mistä et pitänyt?

Ruotsin kielestä
 Talosta
 Karkista
 Kävelystä kaupungilla ja toisten luokkalaisten käyttäytymisestä
 Ulkona kulkemisesta
 Ulkona olemisesta
 Ulkona hyppimisestä
 Lattialla istumisesta
 Virrestä
 Paikasta toiseen siirtymisestä
 Olisi sopinut nuoremmille (8 lk.)
 Pidin kaikesta, paitsi parijonosta
 Oli hieman tylsää, ehkä olisi nuoremmille tarkoitettu (8 lk.)
 Parijonoista ja puistossa olemisesta
 Pidin kaikesta
 ”Liikuntatunnista”
 Oppaista
 Kävelystä
 Aika tylsä
 Palautteesta
 Huutamisesta ja käskemisestä
 Seisomisesta
 Kadulla kävelystä, sen olisi voinut hoitaa sisätiloissa
 Kuvaamisesta
 Tytöt eivät käyneet koulua
 Nöyryyttävää
 Ahdistavuudesta
 Säästä
 Läksyistä
 Siitä, että kaikki ohikulkijat tuijottelivat meitä
 Jumppatunti oli nöyryyttävää
 Pitkistä puheista
 Joitakin asioita en ymmärtänyt (ruotsalaiset sanat)
 Opettajat olivat niin vakavia
 Puvuista

Oli aika lapsellista touhua

Opettajat oli hirveitä

Väittelystä

Olisi voinut olla pidempi

Olisi ollut aluksi kiva tietää miten pitää puolustaa omaa näkökantaansa sensuurin puolesta tai vastaan